

525.11.

IN NOME JESU.
DISCURSUS PHILO-
SOPHICUS

De
VITA & MORTE,

Quem, ex consensu Ampliss. Facult. Philosoph. in Celeberrima Academia Aboënsi, sub Praesidio & Moderamine
Ducis veritatis spiritus Sancti, liberalis exercitus
gratia, publicè in auditorio majore die

13. April. instituit

P E T R U S S. L I D E N I U S
S M O L A N D U S

Respondente

Præstantiss. & Eruditiss. Iuvene
D. E N E V A L D O S V E N O N I O S M O L.
Philosoph: Stud.

Seneca.

Non refert quot annos habeam, sed quot acceperim: si plus
vivere non possim: hæc est mea senectus. Qui
cunq; ad extremum fati venerit hic moritur senex.

•93:50•

A B O È,

Excudebat Petrus Wald Acad. Typogr. 1644.

Reverendiſſ. in Christo Patribus & Dominis:

D· M· I S A A C O B· R O T H O V I O,
inclytæ Diœces: Aboënsis Episcopo Reverenda Emi-
nentia præcellentissimo, & Reg: Acad: Aboëns:
Procancellario magnificentissimo,
Theologo magno.

&

D· M· J O A C H I M O J H E R I N G I O,
inclytæ Diœces: Rewal: Episcopo Reverenda digni-
tate eminentissimo, Theol: eximio.

2 Dnis. Mecœnatibus, Promotoribus & Benefactoribus
suis summis summeq; suspiciendis.

Nec Non.

M A G N I F I C O Dn.. R E C T O R I,
cæterisq; Reverenda dignitate graviss: & Præcell:
Consultiss: Præclariss: & Excellentiss: Viris, o-
mnium Facult: in celeb. Acad: Aboëns: De-
canis spectabilibus, & Professoribus
celeberrimis.

Dnis, Præceptoribus, Promotoribus, Benefactoribus &
Fautoribus suis, perpetui honoris, gratitudinis
& observantiae affectu colendiſſimis.

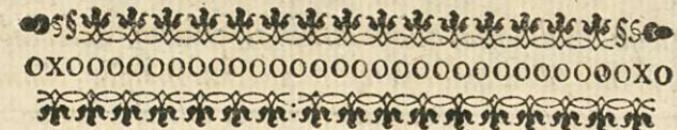
Sal. à D. N. I. C.

VIta quām divina, quām amēna, quāmq' delectabilis
res sit, non solum inde efflorescit, quod cum Artifices, etiam naturae
simulacra solertissimè noverunt effingere, coloribus venustissimis
depingere & emblematis elegantissimis elaborare; illam tñ. suis o-
peribus inspirare nullatenus possunt: sed etiam quod illa tam nobilia
in habitatrix, hospitium suum, corpus organicum tam pulcherrimè
efformat, tanto vitalium functionum instrumentorum apparatus
ornat, tam omnigenā verustate vestit, ut qui viventia, sedula, admi-
rabundæ, & Creatoris vitaq' authoris venerabunda mente specula-
tur, non possit non ab iisdem, summam delectationem & animi pabula-
nancisci delicatissima. Imò omni sensu exutus videtur, qui non ex
ipso vita nomine vel à se ore prolatō, vel auditō, vel lecto, aliquam
q' dulcissimam fragrantiam ac delectabilitatem persentiscat. Vi-
tam ergò dignissimam esse materiam, in cuius penitorem consideras-
tionem, vivax & ad res praelatas contemplandas natum ingenium
radios suos mittat, cum nullus inficias ibit: allubuit & mihi adiutan-
te divina gratia, in hac materia ingenioli mei vires experiri, hancq'
de illa ejusq' opposito morte, DIASKEPSIN, ceu aliquod ceterorum
meorum umbratilium studiorum Physicorum specimen, potissimum
Regia hujus Academia Patribus, Praeceptoribus meis honorandissimis
typis evulgatam sistere, quam etiam Vest: Eminent: prænominati in
Christo patres, Reverendissimi Illustri, Vestrarumq' Magnificie
Rev: Dig: & Exc: Praclaro nomini inscriptam volui. ut humilime
mea observantie, & ob maxima earundem V:R:Em: Mag: Dig: &
Exc: de me merita, erga easdem gratitudinis publicum hocce Testi-
monium exhibaret. Suscipiant quoq' V. R. E. M. D. & E. tantillum
hocce vultu sereno, meisq' studijs uti habet enus, ita porrò faventiae sua
aurā adspirent ac focillent. Deus a. omnis misericordia pater. V. R. E.
M. D. & E. Ecclesia & Reip. Literarie bono, afflictissimis hisce tem-
poribus, diu sospites ac in columnes conservet.

V. R. E. M. D. & E,

. Devotè & reverenter suspiciens & colens

PETRUS LIDENIUS.

SECTIONIS I. De VITA THESIS I.

Definitionem vitæ accuratam antequam constitutere possumus, in primis vocem ipsam ex homonymia latibulo producemos, variarum enim hæc vox significationum involucris obtagit, ne autem omnem ambiguitatis ejus camerinam scrupulosè moveamus, præcipua saltem ejus significandi munera, quibus in regnis Theologico, Politico & physico cluit, lustremus.

II.

In Theologica provincia, pro certa hominis conditione, secundum quam homo à Theologis consideratur, accipitur. Sic illis alia est, 1. vita naturæ, alia 2. vita peccati, alia 3. vita gratiæ, alia 4. vitæ gloriæ. Annotante Scheibl. l. de anima par. 1. Disp. 7. th. 2. ex D. Nic. Seln. part. 2. pæd. Christ. P. 449. 2. Politicis similiter, pro statu aut munere aliquo usurpatur. Sic illis alia est vita civilis, cui prudentia imperitat, alia contemplativa, cui sapientia, alia religiosa, cui sanctitas præficitur. Cæl. Rhodig. l. 26. antiq. lect. c. 23.

III.

3. In Phys: deniq; territorio, tria potissimum annotantibus Conimb. l. de vita & morte c. 1. p. 83. Zanard de Microcosm. q. 1. sunt vocab. hujus significandi munera: 1. quando per illud denotatur ipsa anima, quæ vitalium functionum origo & fons est, diciturq; ab Arist. 2. De anima text. 37. vita Essentialis, quippe vivere est viventium esse, 2. Quando per illud significatur exist-

existentia animæ in corpore. 3. Quando actiones vitales,
ut pote accretio, nutritio &c. per illud indigitantur.

IV.

Prima inter physicas vitæ acceptiones, instituto no-
stro congruentiss; est, hic n. solliciti sumus de principio
illo, à quo ceu fonte, corpus animatum hoc primariò habet
quod vivat, vitales actus exerat, essentialiterq; à rebus
in animatis differat. Tale quid non potest esse accidens
aut accidentale quid, tali n. cuiquam hæcce accepta ferri
nequeunt, igitur substantiale sit, proindeq; ipsa anima.
Substantia n. principia intrinseca corporis cuiusvis tan-
tum duo sunt, materia & forma, quorum illa quidem
dictas prærogativas corpori animato tribuere neqt; forma
igitur earum datrix erit. Forma a. corp. animati est ipsa
anima, hæc igitur ejus vita sit necesse est,

V.

Sortitur a. hic anima nomen peculiare nempe vita, eò quod il-
lius, cum hæc modificatione, quatenus corpori unita, vitales (que
dicuntur) in co operationes exercet peculiaris est consideratio, nam
& alios considerationis modos admittens, recipit titulos & nomen-
clatur alias: sic quando abstractionem illam generalis Physica
ingreditur, utq; principium corp. naturalis constitutivum, sive
altera compositi naturalis pars pensitatur, formæ nomine salutatur,
quando generaliter ut principium operandi attenditur, natura
dicitur. Quando descendendo ad speciales, singulorum corporis
naturalis specierum causas & affectiones, hæc eadem ejus saltem cor-
poris, quod animatum dicitur, causa formalis esse deprehenditur,
augustum hoc sortitur nomen anima, animato corpori cum essentie
ratione etiam denominationem impertiens, peculiaremq; pro re
nata, considerandi modum subit. Prætereo quod anima hominis,
ut spiritus, absq; respectu ad corpus considerata, quandam doctrinæ
pneumatologica coloniam tenet. A 3

VI

Est ergo vita, actus primus corporis viventis, vitales
in eodem operationes exerens. *Porisma.* Primariam igitur
& accuratam vitæ rationem non exprimunt seqq. vita definitiones:
Vita est actio, &c. *Card.* l. 7⁴ de subt. vita est animæ &
corporis unio. *Scal.* ex. 202. 5, 5. vita est conservatio in-
strumentorum, quibus anima in corpore utitur. *Lud. Viv.*
Aliquid tamen veri singula fere continent, dum vel aliquod vitæ
necessarium requisitum, vel consequens & effectum, vel signum,
&c. innuant. VII.

Causa eff: vitæ prima & primaria est ipse Spiritus
Domini, qui statim in rerum primordio res animare &
fovere (*id n. significat vocab.* merachépheth *quo Moses Cen.*
1. v. 2. utitur) coepit, & in quo nos etiamnum *vivimus, mo-*
vemur & sumus. *Act. 17, 18.* Secundæ & Particulares vitæ
causæ eff: sunt ipsa generantia viventia, benedictâ suâ se
multiplicandi virtute, vitales seu vitæ præditas fæturas
enitentia. VIII.

Quod verò communiter docetur causas vitæ cum procre-
antes tū conservantes esse calidū nativū & humid. radicale,
Per omnia non admittim⁹, neq; n, illa assertio stante nostrâ
de vita sententia undiquaq; stabilis esse potest: Hoc ergo
adseveramus, quod loquendo potissimum de illis viven-
tibus, quorum essentialis vita h. e. anima vinculo illo quo
corpori uniebatur soluto, evanescit & annihilatur, eò quod
illa ab hoc (uti & hoc qdañodo ab illa) in esse dependeat,
qualia sunt omnia viventia infra hominem, possunt calidū
illud nat. & humidum radicale, causarum vitæ conservan-
tiū rationem habere; secus a. se habet res si de vitâ h.e.
anima humana, sermo instituitur, hæc enim his causis
sublatis corporeq; disoluto superstes est, hujus igitur nec
pro-

procreantes nec conservantes causæ esse simpliciter, pos-
sunt, præsentia tamen ejus in corpore necessarium quod-
dam requisitum causave conservans sunt; ob illam a. præ-
sentiam quia ipsum totum compositum humanum vivere
dicatur: (sensu quo Aristoteles vitam dicit esse præsen-
tiam animæ cum calore i. de resp.) secundum quid vitæ
etiam humanæ causæ conservantes à nobis dici merentur.

IX.

Est autem calidum nativum substantia corporea
subtilissima, (*unde & spiritus insitus dicitur*) viventibus pro-
pria, in ijsq; animæ corporis vinculum, taleq; animæ quasi
instrumentum, cuius beneficio vitales actus exercentur.
Licet enim hæc res in Philosophorum scholis, calor & calidum
vocabi usu percrebruerit; accidens tamen non est sed substantia,
eaq; calido elem. sive igni longè nobilior, corpora confortans, pur-
gans, focillans, vigoremq; ijs, sic ubi syncopas & deliquia animæ aut
opilepsiam passa fuerint, restituens.

X.

Humidum rad. similiter est substantia corporea sub-
tilissima, ab elem. humid. specie & nobilitate diversa, vi-
ventibus propria & instar naturalis balsami oleive, calido
illi nativo pabulum suppeditans, sicq; ab illo jugiter depa-
scitur, unde providit natura, ut ab elementari & adscitio
humido continuè etiam restauraretur, hoc tamen quia
illo deterius est, tam idoneum calori pabulum suppedita-
re nequit, hinc fieri non potest, quin ille demum extin-
guatur, quod viventib⁹ necessitas moriendi est inevitabilis.

XI.

Hæc ipsa tamen necessitas moriendi, quod tardiori
quasi, pede quædam viventia adoritur, eaq; bene longæva
fieri finit, (*loquendo de naturalibus causis*) in primis congru-
enti

enti calidi hujus nativi ac humidi rad: contemperationi
ac symmetriæ acceptum debetur, succenturantibus ta-
men (secundum Philosoph. dogmata) alijs, tum internis
tum externis hujus rei causis".

XII.

Interna longævitatis causa est bonum temperamen-
tum, cuiusmodi est illud quando calor est temperatus &
humidum pingue ac oleosum, quale in animalibus est
sanguineum, contra minimum ad longævitatem facit illa
complexio, in qua calor valde debilis, & humidum pau-
cum, nimisq; aqueum est, qualis est melancholica, nec ad-
modum illa attemperatio longævitati accommoda est, in
qua calor valde acer est & vorax, qualis est cholERICA, præ-
stat tamen illâ, in quâ calor debilis est & humor aquosus,
qualis est phlegmatica. Quæ omnia exinde contingunt, quod
diversa harum qualitatum temperies calid. nat. & hum. rad. quæ
anima corporisq; vinculum sunt, diversimode afficunt, utut enim
illæ his contribules non sint; Valde tamen stabili connubio eis in cor-
poribus potiss. animalium, juncta sunt, unde fit, ut illis passiones ali-
quas subeuntibus, hac similiter patiantur, illisq; planè destructis,
hac salva manere nequeant. Porisma. Sanguinei sunt omnium
vivacissimi, his proximi sunt cholericî, his a. phlegmatici, melan-
cholici a. sunt vita omnium brevissimæ.

XIII.

Externæ causæ longævitatis plures recensentur.
Vid. Connimb. in lib. Arist. de long. & brev. vite c. I. Scheibl. l.
de anim. p. 1. disp. 10. Th. 6. Scharf. Spec. phys: l. 6. c. 6. præcipua a.
sunt 6. illa, quæ medici res non naturales vocant: uti sunt (1.)
aër, (2.) victus, (3.) corporis motus & quies, (4.) anime motus &
perturbationes, (5.) excrementorum ejectiones & retentiones, (6.)
somnus & vigilia.

XIV.

Quod enim ad primum attinet, nullum est dubium
quin

quin ipso etiam Aristotele teste, l. 4. de gen. an: c. ult. aeris
cæliq; bonitas & clementia, multum conferat ad sanita-
tem consequenterq; longævitatem, experientiæ n. verita-
tis magistræ id testimonium perhibent Geographi, quod
homines inhabitantes regiones, aëris cæliq; bonitate
fruiscentes, valde longævi sunt, exempla referunt Connimb.
loco alleg. ex Plinio & alijs, de incolis Onor indica provincia, quod
multum ultra centesimum annum vivant, & de gente Pandore,
in Conwallib. Indianis habitante, quod 200. annos vivere soleat.

XV.

Deinde vixtus ratio haud parum ad hanc rem habet
momenti, is n. si temperatus conveniensq; sit, materiae di-
labentis fluxum commodè resarcit, vitamq; promovet,
Hinc multi aliàs in firmâ valetud. temperantia studio ter-
minū vitæ teste experientiâ prolongant. Huc pertinet id quod
Iosephus lib. 2. de bello iudaico, c. 2. commemorat de Eßais, quod
100. ut plurimum attigerunt annum, quia temperanter vivebant.

XVI.

Motus præterea cum corporis ut moderati labores
& ambulationes, (Hisce n. spiritus vigorem nanciscuntur &
Cal. nat. illis unitum focillatur) tum animæ, ut affectus sed-
tiores, (his n. spiritus non ita turbantur,) sanitati multum
prosunt, contra autem intempestivi & immoderati labo-
res, affectus valde vehementes, curæ frequentes, assidu-
usq; mæror, mortem accelerant, His n. spiritus vel nimis
coarctantur, vel dilatantur, calorq; vitalis illis insidens, sic vel ni-
mis contrahitur, multaq; fuligine obrutus suffocatur, vel nimis dif-
funditur, sicq; diffilit atq; flaccescit, unde vel morbus, vel ipsa mors
acceleratur. Hinc etiam patet, quid de quiete sentien-
dum sit, illam etiā valetudini consequenterq; longævitati
conferre, nisi nimia valde sit, experientia n. testatur eos qui

*vita desidi ac sedentariae nimium sese mancipant, situm, torporem
multosq; morbos contrahere.* Hinc canit Ovid.

*Cernis ut ignavum corruptunt ocia corpus :
Et capiunt vitium ni moveantur aquæ.*

XVII.

Porrò vigilia somnusq; si in ijs conveniens ad hibeatur
moderatio, sanitati corporisq; vigori multum conferunt,
nimiae autem vigiliae corporis vires exhauiunt.

Attenuant (inquit Poëta) *Iuvenum vigilantes corpora noctes.*

Somno autem qui nimium indulgent, veternum con-
trahunt. Meridianus somnus nimius, etiam insigniter
nocivus habetur. XVIII.

Deniq; excretiones & retentiones longævitati pro-
ficiæ esse perhibentur. *cujusmodi non tantum sunt excremen-*
tiorum humorum variae egestiones, sed etiam sanguinis per phle-
botomias & venarum sectiones, emissiones: *hujusmodi autem*
nimiae fiant, aut crebriores quam pro ratione emitten-
tis omnino cavendum; fieri n. non potest quin una cum san-
guine egrediatur quoq; aliquid spirituum & caloris, in eo conten-
torum, unde cal. nativi debilitatio oritur.

XIX.

Huc spectat etiam venus, in quâ exercenda si tempe-
rantia sit, naturæ non officit; Intemperantius a. qui ei
indulget, ipse fata sua accelerat: *Cum n. semen sit pars su-*
perflua, decisâ à nutrimento, consequens est, cum omne illud super-
fluum humidum intemperantiâ coitus egestum est, id demum emit-
ti humidum, quod nutrientis partibus corporis à naturâ destinatum
est, undè fit exsiccatio.

E dictis seqq: emergunt Porismata:

I. Patres antediluvianos temperamenti bonitatem & in vi-
etu temperantiam, eò longævitatis provexisse, non absurdum est.

2. *Homines affectibus indulgentes, sunt brevioris vite.*

(Exempla plurima eorum, qui affectuum intemperie perculsi fatis concessere habet Val. Max. I. 9. c. 12. quorum præcipua sunt: 1. Narratio de duabus matribus, quarum una, viso filio reduce à clade ad lacum Thrasymenum, patratâ, gaudio; altera suspicans filium suum esse defunctum, dolore expiravit. 2. De Homero, quod ænigma quoddam solvere nequisset, extincto. 3. De Sophocle gaudio exanimato)

3. *Libidinosi brevioris sunt vite, quam continentes.*

(Exemplum de Cornelio Gallo & Haterio eq. R. habet Val. Max. I. a.)

4. *Bibones sunt brevioris etatis, quam temperantes.*

XX.

Conditiones vitæ sunt ætates, earumq; differentiae. Ætas est periodus sive spaciū vitæ, quo insitum corporis viventis temperamentum, per se evidentem mutationem subit. *Mag. I. 6. c. 5. Theor: 3. Scarf. Spec: Phys. I. 6. c. 6. Scheibl. I. de an p. 1. Disp. II. Th. 4.* XXI.

Ætates diversarum professionum Doctores diversè distingunt. Aliter n. Astrologi, aliter Mathematici Pythagorei, aliter Politici, aliter Medici, aliter Physici illas numerant. *Vid. Coll. Cennimb. I. de juv. & sen. c. 2. Casm; Psychol: q. 4. Scheibl. I. a. Disp. II.*

XXII.

Astrologi respiciendo planetas, eorumq; quos prætendunt in hominem microcosmum influxū, in septem annorum septenarios ætates dispescunt: primo septenario lunam præficiunt, q. à lunæ vi humectâ humiditas illa, quā infantiae teneritudo viget, conferatur. 2. Septen. Mercurium imperitare dicunt, q. ab illo pueris ad varia studia impetus imprimeretur. 3. Septen. Venerem dominari ajunt, q. hæc venustatem & salacitatem adolescentibus impertiret. 4. Sept. Solem dant, q. hic juvenibus vigorem, honorum appetitum & ad altiora enitendi conatus inspiraret. 5. Septen: Martem præponunt, q. hic

viris robur & animositatem daret. 6. Sept. Jovem regere docent, q. hic gravitatem, prudentiam, consilium & constantiam senibus tribueret. 7. Septen: Saturnum attribuunt, q. hic frigiditate, querulâ fragilitate, tristitiâ, &c. Proiectæ ætatis senes repleret. Sed hæc Astrologorum decreta, ut speciosa & plausibilia, admittimus, non a. ut necessariò vera approbamus'. XXIII.

Alij Mathematici pythagoricæ disciplinæ alumni, non respiciendo planetas eorumq; putativos influxus, sed solam septenarij numeri (nescio quam) perfectionem., quâ hunc utramq; vitæ humanæ paginam facere putant, similiter septupliciter ætates dividunt: 1. añorū septenario infantiam. 2. Pueritiam. 3. Adolescentiam. 4. Juventutem. 5. Virilitatem. 6. 7. & reliquis senectutem complectentes. Quamvis & alia Pythagorico titulo circumferatur ætatum quadripartita distributio, in pueritiam, veri virore, juventutem, æstati flore, virilitatem, autumno maturitati & vigore, & senectam, hyemi molestiâ & rigore similem. Connimb. l. a. XXIV.

Medici porrò cum Astrologis nonnullis in annorum distributione septenarium attendunt numerum ut Pythagorici, non tamen ita superstitione, sed respiciendo ad notabiles complexionis mutationes, quæ septimo quoquo anno, quem propterea climactericum vocant, contingunt, quibus etiam annus 49. qui ex septenario in seducto, & 63. qui ex 7. in 9. ducto resultat, periculosisissimi habentur.. Undè cæs. Augustum valdè lætatum se 63. annum, qui senibus plerumq; climacteric⁹ & morbi vel mortis exhibitor esse sivevit, evasisse scribit Aul. Gell. noct: Att. l. i. 5. c. 7. septenariâ quoq; divisione usum fuisse Solonē Græciæ sapientū septem virum & Atheniens. legislatorem referunt Connimb. l. a.

XXV.

Politici secundum idoneitatem obeundis Reip. munieribus, ætates trifariam partiuntur, Adolescentiam ad ea ineptam 17. fermè dimetientes anno, indè virilitatem, quæ homines militiae & similibus exercitijs vacare possunt, ad 46. numerant annum: seq. autem ætatem usq; ad vitæ finem bello immunem, conilio & senatui destinatam volunt. Casman. Psychol. q. 4.

XXVI.

Physici demum ductu Aristotelis lib. de juv. & senect. ætatum discretionem ex calidi & humidi mutatione, non quacunq;, sed insigni, assignant, undè tripartita eorum distinctio efflorescit, in pueritiam, juventutem seu floridam ætatem, & senectutem. Ad pueritiam pertinet calidum & humidum affluens & copiosum; ad juventutem eadem apprimè temperata; ad senectutem eadem diminuta & ad occasum vergentia. Subdividunt autem singulos horum graduum, in specialiora sui momenta, nim: pueritiam in infantiam, porrigentem se ad 3, vel 4. annum, pueritiam strictè sic dictam, ad 10: Pubertatem, ad 18, & adolescentiam ad 25, annum. Juventutem a, in juventutem strictius dictam, ad 35, & virilitatem ad 50-anum. Senectutem deniq; in primam ad annum 65, & secundam, usq; ad Sarcophagum. Connimbl. a.

XXVII.

Nobis potissimum arridet illa ætatū distinctio, quæ non tam scrupulose annorum numerum, quam ipsam viventis naturam, conditionem & durationē attendit. Fieri n. potest dicit Valleſ. controv. l. i. c. 8. ut hic puer jam sit quo anno ille infantiam non dum excessit & quotidie conspicimus alios alijs maturius consenescere; cum igitur ætates nihil aliud sunt,

quam vitæ conditiones aut periodi, necesse est, ut pro viven-
tium diuīsa duratione & natura, diuīsimodè supputentur.
quo n. durabilius quodq; est, eò etiam tardiūs lentiusq;
plerumq; crescere assoleret.

XXVIII.

Respiciendo igitur ad præstantiss: vivens hominem,
hi 6. ætatum gradus videntur constituendi: *primus infan-*
tia à die nativitatis usq; quā expeditè loqui incipiat, *cujus*
ætatis est balbutire; hinc dicitur *infans* q: non *fans* 2. *pueri-*
tia à termino quo expeditè loqui incipit inf. tantisper dum
pubescat se protendens, *cujus ætatis est carere judicio*. 3. *Est*
Adolescentia, à termino quo pubescunt pueri incipiens, usq;
quò crescere cessant, se extendens, *hujus ætatis est florere, pilis*
in diversis corporis partibus obduci, intemperie affectuum agi,
unde Aristoteles Adolescentes, idoneos Ethica auditores esse inficia-
tur, non quod ab ejus studio arcendos velit, sed quia in quantum
affectuum impotentes sunt, praxin virtutis convenienter exercere
nequeunt.

XXIX.

Circa finem hujus ætatis in mari bus barba emergere solet, que
praterquam quod multum facit ad dignoscendam corporis maturi-
tatem, & sexus discerniculum, magnum quoq; virorum decus &
ornamentum est Cœl. Rhod. antiq: l:3. c:25. Sicuti a. humoribus ortum
debet. Ita ex ejus magnitudine & parvitate de humorum copia vt.
paucitate & ex ejus colore de humorum qualitatibus, judicare con-
suevere: sic nigra ex vapore vi caloris aduslo, flava ex minus
torrescenti, alba ex materia pituitosa, rubra ex biliose facis media
quadam natura, pronasci asseritur. Scheibl. de anima dii p. II. Th. 20.

XXX.

4. Ætatis gradus est *juventus* incipiens ab ultimo cor-
poris augmento, & extendens se usq; ad primam humidi
radicalis declinationem, *hujus ætatis est firmitas, integritas, per-*
pectio.

fectio. 5. *Est virilitas summo hominis vigori succedens,*
& usq; ad sensibilem virium defectum, se protrahens, atq;
hoc tempore tempestiva naturitas se profert, ac mens conversis stu-
dijs omnia, consideratè, providè, & prudenter agit. *Hujus età*
tis est consistere in priore vigore ac pulchritudine, sine evidentia
aliqua mutatione Lev. Lern. I. 1. de comp. c. 4.

XXXI.

6. Deniq; est *senectus*, incipiens à manifesta virium debilitatione, & in ultimo vitæ termino desinens, *hujus etatis est virium notabilis defectus*, adeò ut in Proverbij formam abjerit: *Senectus ipsa morbus est.* *Hac etate partim canescere, partim calvescere solent homines, & canitiei quidem causa naturalis, docente Arist. l. 5. de gen. An. c. 5.* *Est putredo illius vaporis, qui materia pilorum existit, calvitija. causa est inopia humoris calidi, faciens ut marcescant capillorum radices.* Sed canescunt & calvescunt etiam minus proiectæ etatis homines, ob præter naturales causas: Sic metus & tristitia canitiem, intemperantior autem venus aliaq; mala intemperies calvitiem causari solet Scal. Ex. 277. Sect. 1. Et hæc de vita seq.

SECTIO II. DE MORTE.

THESIS 1.

Mors est vitæ in corpore organico, à solutione animæ & corporis facta privatio. vel. secundum Connimb. est *absentia discessusve animæ à corpore ob defectum caloris, in lib. Arist. de vita & morte, c. 3.* intelligenda a. est solutio animæ à corpore non omnino quoad situm, (*id n. de an. rationali tantum verum est, quod illa quippe immortalis, sic à corpore ab jungitur.*) Sed quoad munus informandi & animandi corpus, quod obire cessat anima brutorum & plantarum, dum una cum calore nativo, in ipso corpore extinguitur.

Porisma: Acurata non est illa Magiri definir.

I. 6. Phys. c. 29. Mors est omnium animæ functionum cessatio,
propter compositi dissolutionem. 2. Nec illa Jacobi De clusa
in lib. de apparit. Mors est dolorissima animæ à corpore separatio.
3. Nec illa Arist. l. de juvent. & senect. c. 4. quaæ etiam est
Galeni lib 2. de temp. c. 2. Mors est extinctio caloris naturalis.

II.

Dividitur Mors in naturalem & violentam: illa
contingit, cum calor nativus post humidum radicale sensim
absumptum, naturaliter marcescit: hæc v. à præter-naturalicausâ vl. externa quadam violentia oritur..

III.

Quæ divisio ne inconveniens videatur, cum mors naturæ
inimica sit, eoq; modo non secundum eam: Notetur ex Cæl Rho-
dig. l. 21. antiq. lect. c. 4. distinctio vocab. Naturalis: quod
sumatur. 1. pro eo quod artificiali opponitur. 2. quod oppo-
nitur adventitio. 3. quod rei naturam necessariò consequitur.
4. quod in natura existentia sua principia habet, quâ postrema se-
gnificatione, secundum Calium mors aliqua naturalis dicitur.

IV.

Ubi tamen notandum, quod cum mors dicitur habere principia existen-
tia sua in natura, illud loquendo de natura hominis, non esse intelligendum
de ea, quat. per creationem constituta fuit, uti olim errarunt Pelagiani teste Au-
gust. l. de hæres. c. 88. & etiamnum errant Pontificii quidam & Photiniani, sed
saltem quatenus, in ea post lapsum unâ cum peccato, corruptibilitas (introduceda
qualitatum intemperie;) altissimas egit radices, executioni mandata divinâ com-
binations, quâcunq; die comederis, &c. Quæ intelligenda fuit teste Aug. l. 13.
de civit. D. c. 12, de morte corporis per amissionem animæ, de morte animæ,
per amissionem gratiæ, de morte æterna, per amissionem gloriæ, à quarum po-
steriorib. duab. JESIIs CHristus Theanthropos, acerbißimâ suâ morte nos
liberavit, quapropter ipsi sit laus, honor & gloria, nunc & in secula nunquam
finienda.

COROLLARIA

- I. An duplex sit in homine vita alia animæ alia cor-
poris, ut statuit Goclenius? N.
- II. An mors homini sit fatalis. A. D.